

**WYROK Z DNIA 24 SIERPNI 2005 R.
WK 17/05**

Użyty w art. 671a k.p.k. zwrot, w myśl którego sprawę w wypadku określonym w tym przepisie wojskowy sąd garnizonowy „rozpoznaje jednoosobowo również na rozprawie głównej”, wyklucza w tym wypadku możliwość jakiegokolwiek innej obsady sądu.

Przewodniczący: sędzia SN W. Błuś.

Sędziowie SN: J. B. Rychlicki, Z. Stefaniak (sprawozdawca).

Prokurator Naczelnej Prokuratury Wojskowej: płk J. Cieplowski.

Sąd Najwyższy w sprawie szer. rez. Łukasza P., szer. rez. Rafała B. i szer. rez. Dariusza M., skazanych za popełnienie przestępstwa określonego w art. 158 § 1 k.k. i inne, po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2005 r. kasacji na niekorzyść, wniesionej przez Naczelnego Prokuratora Wojskowego od wyroku Wojskowego Sądu Garnizonowego w K. z dnia 2 marca 2005 r.,

uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Wojskowemu Sądowi Garnizonowemu w K. do ponownego rozpoznania.

Uzasadnienie:

Wojskowy Prokurator Garnizonowy w K. oskarżył:

szer. rez. Łukasza P. o to, że:

1. w dniu 4 listopada 2004 r. około godz. 22¹⁵, na osiedlu Gwardii Ludowej w G., chcąc aby inne osoby, a to szer. Dariusz M. i szer. Rafał B. dokonały czynu zabronionego, nakłaniał wymienionych do wzięcia udziału w pobiciu Krzysztofa C. i Romana W., w wyniku czego wymienieni dokonali pobicia Krzysztofa C., w ten sposób, że uderzali pokrzywdzonego rękami w okolice twarzy i tułowia oraz kopali go, narażając tym samym na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia, albo nastąpienie skutku określonego w art. 156 § 1 k.k. lub 157 § 1 k.k.,

tj. o popełnienia przestępstwa określonego w art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 158 § 1 k.k.,

2. w dniu 4 listopada 2004 r. około godz. 22¹⁵, na Osiedlu Gwardii Ludowej w G., naruszył nietykalność cielesną Romana W. w ten sposób, że uderzył pokrzywdzonego pięścią w brzuch oraz odepchnął go rękami, w wyniku czego pokrzywdzony wpadł na szybę wystawową sklepu powodując jej potłuczenie,

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 217 § 1 k.k.;

szer. rez. Rafała B. oraz szer. rez. Dariusza M. o to, że: w dniu 4 listopada 2004 r. około godz. 22¹⁵, na Osiedlu Gwardii Ludowej w G., działając wspólnie i w porozumieniu wzięli udział w pobiciu Krzysztofa C. w ten sposób, że uderzali wymienionego pięściami w okolice głowy i tułowia oraz kopali go, przez co narazili pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo nastąpienie skutku określonego w art. 156 § 1 k.k. lub 157 § 1 k.k.,

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 158 § 1 k.k.,

przy czym, wnosząc akt oskarżenia prokurator wskazał, że wszyscy oskarżeni pozostają na wolności.

Zarządzeniem z dnia 31 grudnia 2004 r. Prezes Wojskowego Sądu Garnizonowego w K. wyznaczył termin rozprawy głównej w sprawie ww. oskarżonych oraz określił skład sądzący – w osobach jednego sędziego i dwóch ławników.

Zgodnie z tym zarządzeniem przeprowadzono rozprawę i w dniu 2 marca 2005 r. Wojskowy Sąd Garnizonowy w K. wydał wyrok, w którym orzekł, że uznaje „oskarżonych szeregowych rezerwy Łukasza P., Rafała B. i Dariusza M. za winnych popełnienia zarzucanych im czynów określonych w art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 158 § 1 k.k. i art. 217 § 1 k.k. odnośnie do oskarżonego szer. rez. Łukasza P. i w art. 158 § 1 k.k. odnośnie do oskarżonych Rafała B. i Dariusza M.” i za to skazał ich:

– szer. Łukasza P. za czyn pierwszy na podstawie art. 158 § 1 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, zaś za czyn drugi na podstawie art. 217 § 1 k.k. na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności i jednocześnie w miejsce wymierzonych kar jednostkowych orzekł karę łączną 8 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres próby 2 lat, a ponadto zobowiązał go do przeproszenia w formie pisemnej pokrzywdzonych Krzysztofa C. oraz Romana W., w terminie miesiąca od daty uprawomocnienia się wyroku, a także do powstrzymywania się od nadużywania alkoholu w okresie próby;

– szer. rez. Rafała B. i szer. rez. Dariusza M., każdego na podstawie art. 158 § 1 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 2 lat oraz obowiązku przeproszenia w formie pisemnej Krzysztofa C. w terminie miesiąca od daty uprawomocnienia się wyroku i powstrzymywania się od nadużywania alkoholu w okresie próby.

Powyższy wyrok uprawomocnił się z dniem 10 marca 2005 r., gdyż żadna ze stron nie wniosła środka odwoławczego.

W dniu 21 lipca 2005 r. Naczelny Prokurator Wojskowy wniosł na niekorzyść wszystkich skazanych kasację, w której zarzucił „uchybiecie w postaci bezwzględnej przyczyny odwoławczej, określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., polegającej na procedowaniu oraz wydaniu wyroku przez sąd nienależycie obsadzony, gdyż orzekający w składzie ławniczym, podczas gdy do orzekania w niniejszej sprawie właściwy był wyłącznie skład jednoosobowy, gdyż oskarżonym zarzucono popełnienie przestępstw zagrożonych karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 5 lat oraz pozostawali oni na wolności” i w związku z tym wniosł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Wojskowemu Sądowi Garnizonowemu w G. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Naczelnego Prokuratora Wojskowego jest zasadna i to w stopniu oczywistym. Podniesiony w niej problem obsady sądu ma w praktyce orzeczniczej praworządnościowe znaczenie. W licznych orzeczeniach Sąd Najwyższy wskazywał, że nienależyta obsada sądu zachodzi wtedy, gdy skład sądu orzekającego w konkretnej sprawie jest różny od tego, który jest przewidziany w ustawie do rozpoznania spraw określonej kategorii, w sądzie danego szczebla i w określonym trybie. Innymi słowy – jeżeli w ustawie przewidziano wyłącznie jako właściwy jeden skład sądu, to w takim przypadku wszelkie inne składy sądu, które nie mogą być wyznaczone na podstawie ustawy, są oczywiście niewłaściwe. W takim wypadku (gdy sąd był nienależycie obsadzony) art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

nakazuje bezwzględne uchylenie zaskarżonego orzeczenia i to niezależnie od granic zaskarżenia, podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia.

Z punktu widzenia tego przepisu jest obojętne, czy owa „nienależytość” wyrażała się w tym, że sąd orzekał w składzie większym niż wymagany ustawą, czyli niejako „lepszym”, czy też w składzie mniejszym niż wymagany ustawowo – tj. niejako „gorszym”.

Wprowadzając w art. 1 pkt 244 ustawy z dnia 10 stycznia 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania karnego, ustawy o świadku koronnym oraz ustawy o ochronie informacji niejawnych (Dz.U. Nr 17, poz. 155) z dniem 1 lipca 2003 r. nowy przepis – art. 671a k.p.k. ustawodawca nakazał wojskowemu sądowi garnizonowemu rozpoznawać jednoosobowo, również na rozprawie głównej, sprawy o przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 5 lat lub karą łagodniejszą, jeżeli oskarżony pozostaje na wolności. W ten sposób ustanowiony został wyjątek od ogólnej zasady wyrażonej w art. 28 § 1 k.p.k., że na rozprawie głównej sąd orzeka w składzie jednego sędziego i dwóch ławników. Zwrot „rozpoznaje jednoosobowo również na rozprawie głównej” jest stwierdzeniem kategoriycznym i wykluczającym jakąkolwiek alternatywę.

Tak więc, w sytuacji, gdy do wojskowego sądu garnizonowego wpływa sprawa o przestępstwo zagrożone karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 5 lat lub karą łagodniejszą, jeżeli oskarżony pozostaje na wolności, to prezes tego sądu, w pisemnym zarządzeniu o wyznaczeniu rozprawy głównej, musi wyznaczyć, jako jedynie właściwą do jej rozpoznania, jednoosobową obsadę sądu.

W tej sprawie tak jednak nie uczyniono, bo mimo że oskarżeni Łukasz P., Rafał B. i Dariusz M. pozostawali na wolności, a zarzucono im popełnienie czynów, z których każdy był zagrożony karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 5 lat lub karą łagodniejszą – prezes sądu, zarządzeniem z dnia 31 grudnia 2004 r. wyznaczył trzyosobowy skład sądu (sędziego i dwóch ławników) i sąd ten, w tym nienależytym składzie, bo nie jednoosobowo, składzie wydał w dniu 2 marca 2005 r. orzeczenie.

W tym stanie rzeczy, zaistnienie okoliczności, o której mowa w art. 439 § 1 k.p.k., powoduje konieczność uchylenia zaskarżonego kasacją wyroku, jako orzeczenia wydanego przez sąd nienależycie obsadzony i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.